

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلайн نمی باشد

۲۰۲/۱۱/۲۹

نجیب‌الله پتمن

ولي جگره؟

دا اوښکي دا دردونه
داد جنګ خاطري واره
درخُم به لویه خدایه
د ګیلو سره محشر ته

”جگره سوله ده ، ازادي مریتوب ،جهالت ټواک دی . ”
جورج اوریل، 1984 له کتاب څخه

له دوهامي نړیوالی جگړي وروسته څومره جگړي وشوي، جگړه یوه پېچلې معادله ده چې هر څوک د څیلو ګټو او عقیدي د پلوینوب په فارمول حل کوي مګر دسلوی پوهه روښانه له یو هیواد بل هیواد ته اسانه خپریږي لکه دماشومانو لوبي زیاتره هر چېرته یو دول وي .

دنارینوو نړی !!! ولی د خوش ژونته شاکره، او خپل خور ژوند دی له نورو سره په جگړه کې قرباني کړ؟
جګړه داسې برخليک دی چې هیڅ کلتور یې نه مني او جګړه داسې جهالت دی چې بنه اوبد نوم نلري.
”جګړه د پخوانۍ فساد پایله او دنوی فساد زیرنده ده . ” لويس ممفورد
جګړه شرارته ده چې دوه شیطنانې بېزیروي او په تولنه کي دسرطان دانې په خير خپریږي . دنازیزم پر ضد جګړه برحقه وه، مګر د نازیزم مخالفونو هره کړنه برحقه نه وه . کله چې دروس سور اردو په جګړه کې بریالي شو او برلين ته د کلاشینکوفونو او تانکونو سره ننوتل ، له مغلوبه جرمن وګرو سره یې هر څه چې زړه غوبنتل هغه یې وکړل .

چرچيل وايې: ”د جګړي په وخت کي منځ لاري نشيته دی، دغه حقیقت یو لوري مجبوروی چې بل لوري ومني . ”
هره جګړه که برحقه هم وی دانسان ماہیت راتیتوی او تمدن لېزوی، د پېړيو آبادی دسترنګو په رپ کې په کند واله بدلوی .

په افغانستان کي طا لبانو کوم دو د بودا بتان چې په زرهاوو ګلونه مخکي دې شميره انسانانو په معجزه لاسونو جور شوي وو، د ګوتو په شمار اورپکو له خوا د ستړګو په رپ کې وران شول . پداسي حال کې چې دغو بتانو د طالبانو تحريک او ددوی ايدیالوژی ته هیڅه خطرنه وو پېښ کړي .
”انسان جګړي ته دافتصادی ګټو او یا ددين په وسیله لمسول کېږي . ” د جګړي پلمه دھان برحقه ثابتول وي بیا هم د جګړي دنولو خواوو قاعده یوه ده ، بدګومانۍ او دېښمنۍ ته وده ورکوي ، دعقايدو اختلاف او ترلى کلتورته خلک ژمن وي .

عیسوی لېنکرو صلیبی جګړه پېل کړه او پدې پلمه چې منځنې ختیځ کي له مسلمانانو څخه خپل مقدس ځایونه بېرته ونیسي او ددی کاذب شعار لاندی دڅلې عقیدي مخالفین ختم کړي دهر انسان عقیده په خپل ذات کي ارزښتمنه ده ، په جګړه کي تاریخي او ايدیالوژیک بریالیتوب د جګړي وژونکي او ټورونکي بوی نشي پټولی .
د جګړي ساده منطق داسې دی ، الف حکه ب وژني چې ب له الف سره موافق ندي ، ددی په سر چې د باغ په اخر کي شاپېږي دي . د نړۍ خلک پرینسپول شي چې په څه عقیده لري له هغه سره ژوند وکړي مګر دعقيدي په سر یو او بل خور او تېپې نکري .

د ژوند ریالیزم انسان منحّلاري ژوند ته هخوي ، مور باید دا زده کرو چي له نورو سره په توپير کي ژوند وکري. دا لویه انساني هيله عملی اهمیت لري چي د مختلفو مذهبونو ، قومونواو ژبو خلک په واحده ټولنه کي یو خای گه ژوند ته رابولي . ددي لپاره د ټولني بنووني او روزني بنیادونه له مذهبی تعصب لیری او بی پلوه وي او اوسيدونکي بي د مقابل تفاهم په وسیله یو او بل درک او وېژنی.

مور باید دایبیوالوژیو له جګړو ځانونه لیری وساتو او که نه سبا به جګړه پیل شي. دشیعه او سنی اسلام تر منځ اختلاف نه پخلاکیدونکي دی . د عراق، سوریي، یمن او افغانستان خلک ددي دوو مذهبی دلو د سیالي قرباني دي. دا په نږۍ کي سخته دنده ده چي انسان داسي وروزل شي چي له تعصب پاک او مبرا وي او په مغزو کي دا زهري میوه زرغونه نشي. داهم ستونزمنه ده چي له یوی خوا معصوم اوبي ګناه او له بلی خواد پاريدلو متعصیینو څخه دھان او ګلتوري ارزښتونو دفاع وکري .

مور هغه نسل افغانان چي د پنځه څلويشت کانی جګړي څخه ژوندي راوتلي یو ، دخپل ځان او راټلونکو نسلونو دژ غورني لپاره باید د تعصب، خرافات، افراطیت او کرکي په مقابل کي په ګډه ودریرو. افسوس چي بشر د جګړي دا ځانګړتیاوي د تاریخ په مختلیفو پراونو کي د یواو بل پر ضد په بی رحمانه توګه کاروی.

پای